

Гураль Т.Г.,
студентка групи Юс-2016 (2 курс)
Науковий керівник: Грицкевич С. Г.,
кандидат юридичних наук, доцент
професор кафедри цивільного права і процесу
Івано-Франківського університету права
імені Короля Данила Галицького
м. Івано-Франківськ, Україна

ПРОБЛЕМА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ НА БЕЗОПЛАТНУ МЕДИЧНУ ДОПОМОГУ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Статтю присвячено аналізу проблем реалізації прав людини на безоплатну медичну допомогу, проаналізовано можливості їх реалізації через систему прав людини в законодавстві України.

Ключові слова: *права людини, безоплатна медична допомога, право на доступність медичних послуг.*

Вступ. Незважаючи на законодавче закріплення, права громадян на медичну допомогу в Україні сьогодні порушуються, тому очевидна необхідність їх вивчення через питання гарантії та реалізації прав людини у нашій державі. Мета дослідження проаналізувати можливості реалізації прав людини на безоплатну медичну допомогу через систему прав людини в законодавстві України.

Одним із ключових прав людини, як в Україні так і за кордоном, є право на доступність медичних послуг. У ст. 3 Конституції України проголошено: «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність є найвищою соціальною цінністю», а ст. 49 визначає, що кожен громадянин має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Тобто, відповідно до цієї норми, держава повинна створювати умови для ефективного та доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Для початку розглянемо, що ж таке «медична допомога» і з чого вона складається. В Україні з 2002 року діє «Програма подання громадянам гарантованої державою безоплатної медичної допомоги», яка затверджена постановою Кабінету Міністрів України. Відповідно до цієї програми медична допомога – це вид діяльності, який включає комплекс заходів, спрямованих на оздоровлення та лікування пацієнтів у стані, що на момент її надання загрожує життю, здоров'ю і працездатності та здійснюється професійно підготовленими працівниками, які мають на це право відповідно до законодавства.

Цією програмою визначено, що державними та комунальними закладами охорони здоров'я надається безкоштовна медична допомога таких видів: 1. Швидка та невідкладна – на догоспітальному етапі станціями (відділеннями) швидкої медичної допомоги, пунктами невідкладної

медичної допомоги у стані, що загрожує життю людини; 2. Амбулаторно-поліклінічна; 3. Стаціонарна – у разі гострого захворювання та в невідкладних випадках, коли потрібне інтенсивне лікування, цілодобовий медичний нагляд та госпіталізація, в тому числі за епідемічними показаннями, дітям, вагітним та породіллям, хворим за направленнями медико-соціальних експертних комісій, лікарсько-консультативних комісій; 4. Невідкладна стоматологічна допомога (у повному обсязі – дітям, інвалідам, пенсіонерам, студентам, вагітним, жінкам, які мають дітей до 3 років); 5. Долікарська медична допомога сільським жителям; 6. Санаторно-курортна допомога інвалідам і хворим у спеціалізованих та дитячих санаторіях; 7. Утримання дітей у будинках дитини; 8. Медико-соціальна експертиза втрати працездатності.

Така безоплатна медична допомога надається дозволеними до застосування в Україні методами діагностики та лікування (відповідні протоколи, стандарти) включно з лікарськими засобами, кров'ю та її компонентами, апаратурою, лабораторними та іншими дослідженнями з використанням матеріально-технічної бази.

Згідно п. 1, п. 2 указу Президента України «Про Клятву лікаря» від 15.06.1992 року № 349, лікар зобов'язується надавати медичну допомогу всім, хто її потребує, бути безкорисливим і чуйним до хворих. Відповідно до ч. 3 ст. 24 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», лікар має право відмовитися від подальшого ведення пацієнта, лише у випадку, якщо останній не виконує медичних приписів або правил внутрішнього розпорядку закладу охорони здоров'я, за умови, що це не загрожуватиме життю хворого і здоров'ю населення.

Відмова у прийнятті пацієнта, який потребує екстреної медичної допомоги, або несвоєчасне надання екстреної медичної допомоги пацієнту, який її потребує, не допускається і тягне за собою для осіб, які її допустили чи здійснили без поважних причин, відповідальність, визначену законом.

Так, стаття 139 КК України встановлює кримінальну відповідальність за ненадання без поважних причин допомоги хворому медичним працівником, який зобов'язаний, згідно з установленними правилами, надати таку допомогу, якщо йому відомо, що це може мати тяжкі наслідки для хворого. Зокрема, у цьому випадку медичному працівникові загрожує кримінальна відповідальність у вигляді штрафу до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або громадські роботи на строк до двохсот годин, або виправні роботи на строк до двох років. У разі, якщо те саме діяння спричинило смерть хворого або інші тяжкі наслідки, це карається обмеженням волі на строк до чотирьох років або позбавленням волі на строк до трьох років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого.

Окрім цього, ст. 184 ККУ, передбачається кримінальна відповідальність за порушення права на безоплатну медичну допомогу, що, зокрема,

проявляється в незаконній вимозі оплати за надання медичної допомоги в державних чи комунальних закладах охорони здоров'я та карається штрафом до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців.

Висновок. Конституція України закріплює за кожним українцем право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Окрім того, в Основному законі чітко визначено, що в державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безкоштовно. Багато лікарів вважають, що безкоштовна меддопомога полягає лише у тому, що пацієнт не платить безпосередньо в касу закладу. Проте Конституційний Суд України розтлумачує це положення так: у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається всім громадянам незалежно від її обсягу та без попереднього, поточного або наступного їх розрахунку за надання такої допомоги.

Також Конституційний суд визначив, що безоплатність медичної допомоги означає неможливість стягування з громадян плати за таку допомогу в державних і комунальних закладах у будь-яких варіантах розрахунків: як готівкою, так і безготівково, чи у вигляді добровільних внесків до різноманітних медичних фондів, чи у формі обов'язкових страхових платежів.

Отже, якщо вам відмовляють у наданні медичної допомоги, вимагають сплати «добровільного» внеску, наприклад за проведення операції у разі прописки у іншому місці чи для того, щоб стати на облік у жіночу консультацію, перш за все, потрібно намагатись вирішити цю ситуацію мирним шляхом – обґрунтувати медичному працівнику свою позицію посиланням на вищезазначені норми законодавства.

У разі якщо дійти консенсусу все ж неможливо, потрібно звертатись до посадових осіб лікувального закладу – головного лікаря, його заступника з медичної роботи, завідувачів відділень із письмовою заявою від Вас або родича (якщо немає можливості через фізичний стан) про факт вчиненого порушення Ваших прав та проханням відреагувати та усунути його.

Список використаних джерел:

1. Конституція України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://juristoff.com/resyrsi/kz/konstitutsiya-ukrajini/rozdil-2-prava-svobodi-ta-obov-yazki-lyudini-i-gromadyanina/11002-stattya-49-konstituciya-ukrajini-2013-statti-konstituciji-ukrajini>.

2. Бойко А. Медичне обслуговування: на що має право кожен українець? [Електронний ресурс] / А. Бойко. – 12 вересня 2016, 19:45. – Режим доступу: <https://tsn.ua/blogi/themes/law/medichne-obslugovuvannya-na-scho-maye-pravo-kozhen-ukrayinec-745412.html>.

3. Жуковіна Л. О. Право на безоплатну медичну допомогу: реалії сьогодення [Електронний ресурс] / Лідія Олександрівна Жуковіна // Міністерство юстиції України. – Режим доступу: https://minjust.gov.ua/m/str_7393.

4. Бобак О. Можливі відмови у наданні медичної допомоги та як з ними боротися [Електронний ресурс] / Оксана Бобак. – Режим доступу: <http://intmed.bsmu.edu.ua/?p=915>.

5. Головачова К. Г. Проблеми реалізації прав пацієнтів на медичну допомогу в Україні [Електронний ресурс] / К. Г. Головачова // Медичне право України: проблеми становлення та розвитку. Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції 19–20.04.2007, м. Львів. – Режим доступу: http://medicallaw.org.ua/uploads/media/01_080_04.pdf.

Гураль Т.Г. Проблема реализации прав человека на бесплатную медицинскую помощь

Статья посвящена анализу проблем реализации прав человека на бесплатную медицинскую помощь, проанализированы возможности их реализации через систему прав человека в законодательстве Украины

Ключевые слова: права человека, бесплатная медицинская помощь, право на доступность медицинских услуг.

Gural T.G. The problem of realizing human rights for free medical care

The article is devoted to the analysis of problems of realization of human rights to free medical aid, the possibilities of their realization through the system of human rights in the legislation of Ukraine are analyzed.

Keywords: human rights, free medical care, right to access medical services.

Іванова М.М.,

студентки I курсу, 12 – ПР групи факультету менеджменту та права Вінницького національного аграрного університету, м. Вінниця, Україна

**ПРОКУРАТУРА ТА СУСПІЛЬСТВО:
ПРОПОЗИЦІЇ ДО ПОКРАЩЕННЯ ДІАЛОГУ**

В повідомленні досліджено роль прокуратури в захисті прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Пропонуються висновки і рекомендації.

Ключові слова: прокуратура, громадянське суспільство, захист прав і свобод людини, інтереси держави, захист інтересів суспільства.

Вступ. Громадянське суспільство це таке суспільство, яке здатне впливати на владу у власній державі, з яким влада рахується і яким обмежується. Правоохоронні органи для громадянського суспільства є невід’ємним атрибутом, але не будь-якого формату. Правоохоронні органи наділені виконавчими функціями щодо застосування методу примусу. Для